

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2020-11-25
Stockholm

Mål nr
M 11060-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2019-10-14 i mål nr M 2864-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Sollefteå kommun

Motpart

R.R.N.

SAKEN

Avvisad ansökan

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens beslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1637321

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Sollefteå kommun (kommunen) beslutade den 13 maj 2019 att förelägga R.R.N. att senast den 19 augusti 2019 forsla bort fordon, avfall, skrot och vissa andra föremål från fastigheten XX i Sollefteå kommun. Föreläggandet var förenat med vite om 100 000 kr. I beslutet angavs att det skulle gälla omedelbart även om det överklagades.

R.R.N. överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Västernorrland som avslog överklagandet den 22 augusti 2019. R.R.N. delgavs beslutet den 5 september 2019 och sista dag för överklagande var därmed den 26 september 2019. Innan överklagandetiden hade löpt ut ansökte kommunen hos mark- och miljödomstolen om utdömmande av vitet. Mark- och miljödomstolen avslog ansökan i en dom den 2 september 2019 med motiveringen att vitesföreläggandet ännu inte hade vunnit laga kraft.

I en ansökan som kom in till mark- och miljödomstolen den 4 oktober 2019 yrkade kommunen på nytt att det förelagda vitet skulle dömas ut. Mark- och miljödomstolen avvisade då kommunens ansökan med hänvisning till att domstolens första avgörande innebar att ansökan om utdömmande av vite hade prövats i sak och att domstolen därför var förhindrad att ta upp den nya talan om utdömmande av vite till prövning.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens beslut och att ansökan om utdömmande av vite ska prövas i sak. Till stöd för sitt överklagande har kommunen anfört att den första ansökan om utdömmande av vite måste anses ha avvisats på grund av formella fel och att frågan således inte prövats i sak.

R.R.N. har motsatt sig ändring av beslutet och anfört att uppställningen av fastigheten har påbörjats och fortsätter.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om kommunens ansökan om utdömmande av vite kan tas upp till prövning trots att en motsvarande ansökan tidigare har avslagits. Avgörande för bedömningen är vilken rättskraft det tidigare avgörandet har.

Enligt 4 kap. 2 § och 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska lagen (1996:242) om domstolsärenden, med vissa angivna undantag, tillämpas i mål om viten. Lagen om domstolsärenden innehåller inga bestämmelser om rättskraft. Av förarbetena till lagen framgår att en bedömning av frågan om rättskraften för olika typer av ärenden inte sällan förutsätter en ingående analys av den lagstiftning som gäller för ärendetypen (prop. 1995/96:115 s. 100).

Eftersom mål om utdömmande av vite visar stora likheter med brottmål har det i praxis ansetts att vid prövningen av rättskraften av ett tidigare avgörande i mål om utdömmande av vite ska en jämförelse göras med vad som gäller inom straffrätten. Ett exempel på detta är rättsfallet MÖD 2014:18. I det fallet hade en ansökan om utdömmande av vite getts in innan tiden för fullgörande av föreläggandet hade löpt ut. Mark- och miljödomstolen avlog därför ansökan. När en ny ansökan gavs in, efter tiden för fullgörande, uppkom frågan om det första avslaget innebar att frågan om utdömmande av vitet var rättskraftigt avgjord. Mark- och miljööverdomstolen ansåg att det, till skillnad från situationen i rättsfallet RÅ 1993 ref. 76, inte hade skett någon prövning i sak och att det därför inte fanns hinder mot att pröva frågan om utdömmande av vitet.

I Mark- och miljööverdomstolens avgörande i målet M 12288-18 har dock ett tidigare avslag på en ansökan om utdömmande av vite ansetts innebära att frågan var rättskraftigt avgjord. I det fallet hade den första ansökan om utdömmande av vite inkommit efter det att tiden för fullgörande löpt ut men ansökan avslagits på den grunden att föreläggandet inte hade överträtts vid den tidpunkt sökanden gjort gällande. Frågan om utdömmande av vite ansågs prövad i sak.

I det nu aktuella målet har mark- och miljödomstolen avslagit den första ansökan om utdömande av vite på den grunden att föreläggandet inte hade vunnit laga kraft. Tiden för fullgörande kan dock sägas ha inträtt så tillvida som föreläggandet kompletterats med ett förordnande om omedelbar verkställighet. I praktiken brukar dock den utdömande myndigheten avvakta lagkraftvinnandet även i sådana fall där föreläggandet är omedelbart verkställbart. Skälet till detta är främst att undvika den situationen att möjligheten att verkställa föreläggandet omedelbart inte senare rubbas på grund av vad en högre myndighet beslutar med anledning av ett överklagande (se Lavin, Viteslagstiftningen, Norstedts Juridik, JUNO Version 3B, kommentaren till 6 §).

Även om tiden för fullgörande formellt sett hade inträtt vid den första ansökan har mark- och miljödomstolen, i linje med ovanstående, avslagit ansökan på grund av att beslutet inte vunnit laga kraft. Någon prövning i övrigt av förutsättningarna för att utdöma vitet har inte skett. Mark- och miljödomstolens beslut kan inte anses innefatta en sådan prövning i sak som innebär att frågan om utdömande av vitet skulle vara rättskraftigt avgjord. Rättskraften hos avgörandet av den 2 september 2019 hindrar därför inte en prövning av kommunens nya ansökan om utdömande av vitet. Mark- och miljödomstolens beslut att avvisa ansökan ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2020-12-16.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Mikael Hagelroth och Katarina Berglund Siegbahn, referent, samt tf. hovrättsassessorn Lina Lundgren

Föredragande har varit Ylva Svensson

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2019-10-14
meddelat i Östersund

PARTER

Sökande

Sollefteå kommun

Motpart

R.R.N.

SAKEN

Utdömmande av vite, XX, Sollefteå kommun; nu fråga om avvisning

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar ansökan.

BAKGRUND

Sollefteå kommun (kommunen) har i detta mål yrkat att R.R.N. ska förpliktas att betala ett vite om 100 000 kr. Till stöd för yrkandet har kommunen anført sammanfattningsvis följande. Utskottet för Samhällsutveckling har den 13 maj 2019, § 73, förelagt R.R.N. att senast den 19 augusti 2019 forsla bort fordon och föremål (mer specifikt preciserat i föreläggandet) på fastigheten XX. Föreläggandet förenades med ett vite på 100 000 kr. Vid kommunens tillsynsbesök den 19 augusti 2019 och den 2 oktober 2019 konstaterades att föreläggandet inte efterföljts.

Mark- och miljödomstolen har den 2 september 2019 avslagit en ansökan om utdömmande av vite. Ansökan grundade sig också då på Utskottet för Samhällsutvecklings föreläggande av den 13 maj 2019, § 73, genom vilket R.R.N. förelades att senast den 19 augusti 2019 forsla bort fordon och föremål på XX. Mark- och miljödomstolen avslög då ansökan om utdömmande av vite då det av utredningen i målet framgick att

Dok.Id 331911

Postadress

Box 708
831 28 Östersund

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

E-post: mmd.ostersund@dom.se

www.ostersundstingsratt.domstol.se

Telefax

063-15 06 90

Expeditionstid

måndag – fredag
08:00–16:00

R.R.N. överklagat Utskottet för Samhällsutvecklings föreläggande, § 73, som låg till grund för kommunens ansökan om utdömmande av vite. Det framgick även att länsstyrelsen den 22 augusti 2019 avslagit R.R.N.s överklagande men att överklagandetiden ännu inte löpt ut. Vid tidpunkten för mark- och miljödomstolens dom hade föreläggandet inte vunnit laga kraft varför kommunens ansökan om utdömmande av vite avslogs.

YRKANDEN M.M.

Kommunen har yrkat att R.R.N. ska förpliktas att betala ett vite om 100 000 kr. Till stöd för yrkandet har kommunen anfört sammanfattningsvis följande. Utskottet för Samhällsutveckling har den 13 maj 2019, § 73, förelagt R.R.N. att senast den 19 augusti 2019 forsla bort fordon och föremål (mer specifikt preciserat i föreläggandet) på fastigheten XX. Föreläggandet förenades med ett vite på 100 000 kr. Vid kommunens tillsynsbesök den 19 augusti 2019 och den 2 oktober 2019 konstaterades att föreläggandet inte efterföljts.

SKÄL FÖR BESLUTET

Utdömmande av vite utgör en straffliknande påföljd. Om brister i en ansökan om utdömmande av vite leder till att ansökan avslås bör det normalt inte vara möjligt att därefter få en ny ansökan om utdömmande av vite avseende samma sak prövad. Mark- och miljööverdomstolen har emellertid i dom den 4 juni 2014 mål nr P 11053-13 ansett att det inte förelåg hinder att ta upp en nämnds nya ansökan till prövning i det fall nämndens första ansökan avslogs på grund av formella skäl och därmed inte innebar prövning av ansökan i sak. Den situation som då behandlades var att tiden för efterkommande av föreläggandet inte löpt ut.

Mark- och miljööverdomstolen har den 2 september 2019 i målet M 12288-18 avslagit ett överklagande av ett avvisningsbeslut. Mark- och miljööverdomstolen bedömde då att domstolens första avgörande innebar att ansökan om utdömmande av vite prövades i sak.

Domstolen var därför förhindrad att ta upp en ny talan om utdömande av det förelagda vitet till prövning.

Domstolen har alltså att ta ställning till om den aktuella ansökan om utdömande av vite kan tas upp till prövning i sak, trots att en motsvarande ansökan tidigare avslagits av domstolen.

Domstolen har i mål om utdömande av vite att pröva om det föreläggande som ansökan avser är lagligen grundat, om föreläggandet är tillräckligt precist, om föreläggandet delgetts adressaten, om det vunnit laga kraft och om det överträtts. Mark- och miljödomstolen har i sitt första avgörande avslagit ansökan om utdömande av vite. Detta eftersom föreläggandet ännu inte hade vunnit laga kraft. Mark- och miljödomstolen bedömer, vad gäller den nu aktuella ansökan, att domstolens första avgörande innebar att ansökan om utdömande av vite prövades i sak. Domstolen är därför förhindrad att ta upp en ny talan om utdömande av det förelagda vitet till prövning. Kommunens ansökan ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 1** (MMD-11)

Överklagande senast den 4 november 2019. Prövningstillstånd krävs.

Lars Nyberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Therese Svedberg.

Hur man överklagar

MMD-11

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från beslutets datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i beslutet.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se